Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет Імені Миколи Гоголя (Україна)
Поморська академія у Слупську (Польща)
Університет кардинала Стефана Вишинського у Варшаві (Польща)
Телавський державний університет ім. Якова Гогебашвілі (Грузія)
Барановицький державний університет (Білорусь)
Університет імені Сулеймана Деміреля в Іспарті (Туреччина)
Рада ботанічних садів та дендропарків України
Виконавчий комітет Ніжинської міської ради Чернігівської обл.

III Міжнародна науково-практична конференція

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРИРОДНИЧИХ НАУК: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА, ОСВІТНІ НОВАЦІЇ

(до 85-річчя природничо-географічного факультету)

Праці науково-практичної конференції

Ніжин
18-19 жовтня 2018 року

Редакційна колегія:

Барановський М.О. – докт. геогр. наук, проф. (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, Україна, Ніжин);
Кучменко О.Б. – докт. біол. наук, проф. (Ніжинський державний універ-ситет імені Миколи Гоголя, Україна, Ніжин);
Лукашова Н.І. – докт. пед. наук, проф. (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, Україна, Ніжин);
Демченко А.М. – докт. фарм. наук, проф. (Ніжинський державний універ-ситет імені Миколи Гоголя, Україна, Ніжин);
Суховєєв В.В. – докт. хім. наук, проф. (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, Україна, Ніжин);
Марисова І.В. – канд. біол. наук, проф. (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, Україна, Ніжин);
Ігнатенко Т.Г. – технічний редактор.

III Міжнародна науково-практична конференція "Сучасні проблеми природничих наук: теорія, практика, освітні новації" (до 85-річчя природничо-географічного факультету): Матеріали доповідей / за загальною редакцією Г.Г.Сенченко. – Ніжин: НДУ імені Миколи Гоголя, 2018. – 476 с.

Збірник містить матеріали доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції "Сучасні проблеми природничих наук: теорія, практика, освітні новації" (до 85-річчя природничо-географічного факультету) (м. Ніжин, 18-19 жовтня 2018 р.)

Видання адресоване науковцям, викладачам, учителям, аспірантам та студентам, всім, хто цікавиться проблемами природничих наук та методики їх викладання.

У текстах матеріалів доповідей, опублікованих у даному збірнику, збережено авторський стиль викладу матеріалу. За достовірність поданої інформації та можливість її відкритого друку несуть відповідальність автори.

© Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, 2018

Біоло

1. **Бач**
ПОЧВЕ
ПОСТП
2. **Біж**
ОРГАН
ОСТЕР
3. **Біл**
ЗМІНИ
ІМУНІТ
ОБЛАС
4. **Бло**
ЯКІСНИ
БРОНХ
СУДИН
5. **Бур**
ОЦІНКА
АКТИВІ
ГОРТА
6. **Вов**
К ИЗУЧ
ЛАНДШ
ОКРЕС
7. **Вої**
ОБҐРУ
КИСЛО
СИЛОВ
8. **Гав**
ПРОФІ
КОБИЖ
9. **Гав**
ВИЗНА
ЗЕРНО
10. **Гат**
ВЛИЯН
ТРИТИ

ЗМІСТ

Біологічні науки **17**

1. **Бачура Ю.М., Сукалина Т.С.**
ПОЧВЕННЫЕ ВОДОРОСЛИ И ЦИАНОБАКТЕРИИ ПОСТПИРОГЕННЫХ ТЕРРИТОРИЙ СОСНЯКОВ МШИСТЫХ 18

2. **Біжнюк Н.В.**
ОРГАНОЛЕПТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД РІЧКИ ОСТЕР НА ТЕРИТОРІЇ МІСТА НІЖИНА 21

3. **Білокур Д.О., Шейко В. І.**
ЗМІНИ ПОКАЗНИКІВНЕСПЕЦИФІЧНОЇ ЛАНКИ СИСТЕМНОГО ІМУНІТЕТУ У ОСІБ З КОНТАМІНОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ 23

4. **Блощинська І.А., Кучменко О.Б.**
ЯКІСНИЙ СТАН ЛІПОПРОТЕЇНІВ КРОВІ ПРИ ХРОНІЧНОМУ БРОНХІТІ ЯК ФАКТОР РИЗИКУ РОЗВИТКУ ПАТОЛОГІЙ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ 25

5. **Бурлака Ю.Б,. Гринь Н.В**
ОЦІНКА ІНТЕНСИВНОСТІ ПЕРЕКИСНОГО ОКИСНЕННЯ ЛІПІДІВ ТА АКТИВНОСТІ КАТАЛАЗИ В ЕРИТРОЦИТАХ ХВОРИХ НА РАК ГОРТАНІ 31

6. **Вобленко А.С., Шешурак П.Н., Кедров Б.Ю.**
К ИЗУЧЕНИЮ МЛЕКОПИТАЮЩИХ (MAMMALIA) РЕГИОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКА "НЕЖИНСКИЙ" И ЕГО БЛИЖАЙШИХ ОКРЕСТНОСТЕЙ (ЧЕРНИГОВСКАЯ ОБЛАСТЬ, УКРАИНА) 34

7. **Войтенко В.Л.**
ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ БУРШТИНОВОЇ КИСЛОТИ ПРИ НАДМІРНИХ ФІЗИЧНИХ НАВАНТАЖЕННЯХ СИЛОВОЇ СПРЯМОВАНОСТІ 41

8. **Гавій М. В.**
ПРОФІЛАКТИКА ТИПІВ ПОСТАВИ ШКОЛЯРІВ 9-11 КЛАСІВ КОБИЖЧАНСЬКОЇ ЗОШ 45

9. **Гаврилюк Ю.М., Приплавко С.О.**
ВИЗНАЧЕННЯ ПОСІВНОЇ ЯКОСТІ НАСІННЯ ОКРЕМИХ СОРТІВ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР 47

10. **Гатальская М.Н., Дроздова Н.И.**
ВЛИЯНИЕ ИОНОВ КАДМИЯ НА РОСТОВЫЕ ПРОЦЕССЫ ОЗИМОЙ ТРИТИКАЛЕ 50

11. **Григоренко А. В.**
ДЕНДРОЛОГІЧНИЙ ПАРК ІМ. В. В. ДОКУЧАЄВА – НАВЧАЛЬНА БАЗА СТУДЕНТІВ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСТИТЕТУ ІМ. В. В. ДОКУЧАЄВА 53
12. **Гузенко О.А., Лисенко Г.М.**
ВЕСНЯНІ СИНУЗІЇ З ДОМІНУВАННЯМ ВИДІВ РОДУ *CORYDALIS* VENT. У РОСЛИННОМУ ПОКРИВІ ІЧНЯНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ 56
13. **Демьяненко С.А.**
НОВЫЕ ВИДЫ НОКТУОИДНЫХ ЧЕШУЕКРЫЛЫХ (*LEPIDOPTERA, NOCTUOIDEA*) ДЛЯ ФАУНЫ Г. СЕВЕРОДОНЕЦКА (ЛУГАНСКАЯ ОБЛ., УКРАИНА) 58
14. **Дмитрук Я.І., Гавій В.М.**
ВПЛИВ ПРЕПАРАТІВ АГАТ ТА ФІТОСПОРИН НА ОКРЕМІ ПОКАЗНИКИ СТРУКТУРИ ВРОЖАЮ СОЇ КУЛЬТУРНОЇ У ФАЗІ ДОЗРІВАННЯ ПЛОДІВ 61
15. **Долгая В.И., Хаданович А.В.**
СОДЕРЖАНИЕ НИТРАТ-ИОНОВ В ПЛОДООВОЩНОЙ ПРОДУКЦИИ, ВЫРАЩЕННОЙ В УСЛОВИЯХ МИКРОПОЛЕВОГО ОПЫТА 64
16. **Зінченко О.Ю., Караванський Ю.В.**
МІКРОБІОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗБУДНИКІВ РАНОВОЇ ІНФЕКЦІЇ У *POTAMOTRYGON LEOPOLDI* (CASTEX I CASTELLO, 1970) 67
17. **Карпій К.С., Кучменко О.Б.**
РОЛЬ ІНСУЛІНОРЕЗИСТЕНТНОСТІ В МЕХАНІЗМАХ РОЗВИТКУ АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ. 70
18. **Колесник Ю.І., Шейко В.І.**
ОСОБЛИВОСТІ НЕЙРОДИНАМІЧНІХ ФУНКЦІЙ ОСІБ З РІЗНИМ СТУПЕНЕМ НАБУТОЇ КОРОТКОЗОРОСТІ 73
19. **Кондратенко Ю.П.**
СЕРЦЕВО-СУДИННІ ЗАХВОРЮВАННЯ ТА ЇХ ПРОФІЛАКТИКА 75
20. **Кузьменко Л.П, Мостовий Р.В.**
ХАРАКТЕРИСТИКА СПОСОБУ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ НІЖИНСЬКОГО МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ 77
21. **Кузьменко М.В.**
ПРОФІЛАКТИКА ПЕРЕНАПРУЖЕННЯ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ ПРИ НАВАНТАЖЕННЯХ У СПОРТИВНИХ ТРЕНУВАННЯХ 80

22. **Курико В.В., Приплавко С.О.**
ВПЛИВ КОРЕНЕУТВОРЮВАЧІВ НА ПРОЦЕСИ ВКОРІНЕННЯ
ЖИВЦІВ ВІЧНОЗЕЛЕНИХ РОСЛИН 84
23. **Лисенко Г.М., Подпрятов О.О., Яровий С.С.**
ЕКСПАНСІЯ ЛІГНОЗНИХ ЕКОБІОМОРФ У ВІДДІЛЕННІ
УКРАЇНСЬКОГО СТЕПОВОГО ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА
«КАМ'ЯНІ МОГИЛИ» (ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ) 88
24. **Лобань Л.О., Рощот Н.А.**
ВЕСНЯНІ ЕФЕМЕРОЇДИ ФІТОЦЕНОЗІВ БОТАНІЧНОГО ЗАКАЗНИКА
ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНОГО ЗНАЧЕННЯ «СЕРЕДОВЩИНА»
(НІЖИНСЬКИЙ Р-Н, ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛ.) 91
25. **Макаренко Т.М., Гребенчук Е.М.**
НАКОПЛЕНИЕ ТЯЖЕЛЫХ МЕТАЛЛОВ В РАСТЕНИЯХ РЕЧНОЙ
СИСТЕМЫ Р. СОЖ 93
26. **Овсянкова А.В., Дроздова Н.И.**
ВЛИЯНИЕ ИОНОВ PB^{2+} И CD^{2+} НА АКТИВНОСТЬ
ПОЛИФЕНОЛОКСИДАЗЫ В ПРОРОСТКАХ ОЗ. ТРИТИКАЛЕ 96
27. **Овчинніков Ю.О., Кучменко Б.О.**
РОЛЬ БІЛКОВИХ КОМПОНЕНТІВ ОКСИДАТИВНОГО СТАТУСУ В
РОЗВИТКУ АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ 100
28. **Очковський О.В., Приплавко С.О.**
МІКРОФЛОРА ВОДИ РІЧКИ ОСТЕР У РАЙОНІ МІСТА НІЖИН 102
29. **Плиска О.І., Лебединець Н.В.**
ЗНАЧЕННЯ ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН В ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ
ВЧИТЕЛЯ БІОЛОГІЇ 104
30. **Позняк О.В.**
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ УВЕДЕННЯ В КУЛЬТУРУ РІДКІСНОГО
РЕЛІКТОВОГО ВИДУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ФЛОРИ *ALLIUM OBLIQUUM* L. 107
31. **Синенко О.В., Лисенко Г.М.**
МОНІТОРИНГ СТАНУ ПОПУЛЯЦІЇ *CAREX BOHEMICA* SCHREB. В
ІЧНЯНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРИРОДНОМУ ПАРКУ 110
32. **Соболь Є.В., Шейко В.І.**
ПОКАЗНИКИ ГУМОРАЛЬНОЇ ЛАНКИ СИСТЕМНОГО ІМУНІТЕТУ ПІД
ВПЛИВОМ ГЕОХРОНОКЛІМАТИЧНИХ ФАКТОРІВ 113
33. **Стукало Ю.С., Гавій В.М., Суховєєв В.В.**
ПОРІВНЯЛЬНА ДІЯ МЕТАЛОКОМПЛЕКСНИХ СПОЛУК НА ОСНОВІ
МАНГАНУ І КОБАЛЬТУ НА ПРОЦЕС РИЗОГЕНЕЗУ ТА
АСИМІЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЖИВЦІВ СМОРОДИНИ ЧОРНОЇ (RIBES
NIGRUM L.) 115
34. **Тайкова С.Ю.**
СТОРІЯ ВИВЧЕННЯ СОРОКОПУДІВ РОДУ LANIUS В УКРАЇНІ 119

35. **Тайкова С.Ю.**
КОЛІРНІ МОРФИ СОРОКОПУДА СІРОГО *LANIUS EXCUBITOR EXCUBITOR* LINNAEUS,1758 З ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ 123
36. **Ященко В.С., Лисенко Г.М.**
РАРИТЕТНА КОМПОНЕНТА ЛІСОВОЇ РОСЛИННОСТІ ІЧНЯНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ..... 126
37. **Kurhaluk N.**
INTRACELLULAR LYSOSOME SYSTEMS IN OXIDATIVE STRESS-INDUCED TISSUE INJURY..... 128
38. **Kurhaluk N.**
MELATONIN AMELIORATES LPS ENDOTOXEMIA-INDUCED OXIDATIVE DAMAGE IN THE SELECTED TISSUES IN MICE..... 136
39. **Kasiyan O., Tkachenko H., Yurchenko S.**
THE RELATIVE RISK OF THYROID CANCER INCIDENCE IN UKRAINE FOR THE PERIOD 2000-2016 145
40. **Tkachenko H., Kasiyan O., Kamiński P.**
THE ASSESSMENT OF THE NON-CARCINOGENIC HEALTH RISKS ASSOCIATED WITH THE CONSUMPTION OF FISH SPECIES..... 149

Географічні науки 153

41. **Алєшугіна Н.О., Зеленська О.О.**
ДЕРЕВ'ЯНА АРХІТЕКТУРНА СПАДЩИНА М.ЧЕРНІГІВ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ В ЕКСКУРСІЙНИХ ЦІЛЯХ 154
42. **Барановська О.В.**
ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НА ЧЕРНІГІВЩИНІ..... 158
43. **Барановський М.О.**
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ МІСТА НІЖИНА..... 162
44. **Бездухов О.А.**
ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ..... 164
45. **Бондар В.В.**
ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СТОЛИЧНИХ МЕТРОПОЛІСІВ ЯК ЦЕНТРІВ СПОЖИВАННЯ ТОВАРІВ ТА ПОСЛУГ (НА ПРИКЛАДІ М. КИЄВА)..... 167
46. **Веселова О.А., Стецюк В.В.**
ДОСВІД ВИВЧЕННЯ РОЛІ РЕЛЬЄФУ У ПОХОДЖЕННІ ТА ПОШИРЕННІ ҐРУНТОВОГО ПОКРИВУ ПІВНІЧНОГО ПРИЧОРНОМОР'Я..... 171

47. **Гавриленко О.П.**
ГЕОЕКОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ 175
48. **Зарубіна А.В., Бабоша А.**
ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ В УКРАЇНІ.. 179
49. **Карабут В.О.**
ПРИЧИНИ ПРОСТОРОВОЇ КОНТРАСТНОСТІ ГРУНТОВО-ЛІСОВОГО ПОКРИВУ ЛИПОВОДОЛИНСЬКОГО РАЙОНУ 183
50. **Кисельова О.О., Попівняк О.М.**
ПРИРОДНІ УМОВИ ЯК ПРИРОДНІ РЕСУРСИ (НА ПРИКЛАДІ СВАТІВСЬКОГО РАЙОНУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)..... 186
51. **Клок С.В., Савчук С.В.**
ДНЕВНЫЕ И НОЧНЫЕ ТЕМПЕРАТУРЫ ВОЗДУХА В УКРАИНЕ В ПОСЛЕДНИЕ ДЕСЯТИЛЕТИЯ..... 190
52. **Кононенко О.Ю., Голуб Ю.М.**
ПРОБЛЕМИ ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ НАСЕЛЕННЯ..... 194
53. **Коптєва Т.С.**
МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РІЗНОМАНІТТЯ ГІРНИЧОПРОМИСЛОВИХ ЛАНДШАФТІВ..... 197
54. **Литвиненко О.Г., Афоніна О.О.**
ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ 200
55. **Машкова О.В., Нападовська Г. Ю.**
ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ) 203
56. **Мезенцев К.В., Мезенцева Н.І.**
ЕВОЛЮЦІЯ ПОГЛЯДІВ І ПІДХОДІВ У МЕДИЧНІЙ ГЕОГРАФІЇ 207
57. **Мельник І.Г.**
ЩОДО ЗМІН У СТРУКТУРІ ТА ГЕОГРАФІЇ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ..... 211
58. **Міхелі С.В.**
СТРУКТУРА ЛАНДШАФТНИХ КОМПЛЕКСІВ ДОЛИНИ Р. ТЕРЕБЛЯ (ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСТЬ)..... 215
59. **Міщенко Б.І.**
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ. 219
60. **Нагірна В.П.**
ЗМІНИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА..... 222

61. **Остапчук В.В.**
СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ЦИРКУЛЯЦІЙНИХ УМОВ НА ТЕРМІЧНИЙ РЕЖИМ 226
62. **О.В.Очковський**
ЕКОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ВИКОРИСТАННЯ ЯДЕРНОЇ ЗБРОЇ 229
63. **Пальчук М.В.**
ТОРГОВЕЛЬНО-РОЗВАЖАЛЬНІ ЦЕНТРИ: МОЖЛИВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ЯКОСТІ ПУБЛІЧНИХ ПРОСТОРІВ НА ПРИКЛАДІ КИЄВА 231
64. **Паренюк В.А.**
МІГРАЦІЇМОЛОДІ ЯК ОБ'ЄКТ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ 235
65. **Писаренко Л.А.**
МОЖЛИВІ ІНСТРУМЕНТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ЗМІН ПІДСТИЛЬНОЇ ПОВЕРХНІ ТА КЛІМАТИЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК НАД ТЕРИТОРІЄЮ УКРАЇНИ 239
66. **Рибченко Л.С., Савчук С.В.**
ГЕЛІОЕНЕРГЕТИЧНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ ЗА 1986-2015 РР 243
67. **Ріпа В.М.**
СЕПАРАТИЗМ ПО-ІНДІЙСЬКИ: ПРИЧИНИ ТА ФОРМИ ПРОЯВУ 247
68. **Світлична О.В.**
ОСОБЛИВОСТІ ЕКСКУРСІЙНОГО ВІДПОЧИНКУ НА ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИХ ТЕРИТОРІЯХ 252
69. **Семенко Б.В.** **255**
БАЗОВІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТРАНСФОРМАЦІЇ 255
70. **В.І. Синицін**
СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТУРИСТИЧНОГО РАЙОНУ 259
71. **Смирнов І.Г.**
ГЕОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНОЇ СПАДЩИНИ В УРБОТУРИЗМІ (НА ПРИКЛАДІ МІСТИЧНОГО ТУРИЗМУ) 263
72. **ФілоненкоЮ.М., Філоненко І.М.**
ОСОБЛИВОСТІ РЕЛЬЄФОУТВОРЮЮЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БЕРЕГОВИХ ЛАСТІВОК *(RIPARIA RIPARIA)* 267
73. **Чашка В.С., Барановська О.В.**
СУЧАСНИЙ СТАН ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ 270
74. **Шабашова Л.Ю.**
РОЛЬ ГЕОГРАФІЇ У ВИЗНАЧЕННІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ РИЗИКІВ 272

75. **Шовкун Т. М.,Мирон І. В.**
САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО»....275
76. **Щеглов О.А.**
ЩОДО ОЦІНКИ МІСЯЧНИХ ПРОГНОЗІВ ТЕМПЕРАТУРИ ПОВІТРЯ НА ПРИКЛАДІ СХІДНОЇ ЄВРОПИ....279

Хімічні науки 283

77. **Баборико Е.С., Пантелеева С.М.**
АНАЛИЗ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ ОТРАСЛИ ПЛАВЛЕНЫХ СЫРОВ НА ПРИМЕРЕ ПЛАВЛЕНЫХ СЫРОВ ОАО «МИЛКАВИТА» 284
78. **Воробьева Е.В.**
ВЛИЯНИЕ ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТИ ПРЕССОВАНИЯ ПОЛИЭТИЛЕНОВЫХ СТАБИЛИЗИРОВАННЫХ ПЛЕНОК НА СТРУКТУРУ ПОЛИМЕРА И СТАБИЛИЗАТОРА....287
79. **Гнідець В.П., Скропишева О.В., Сарібекова Ю.Г., Данкевич Л.А., Патика В.П.**
ВОДОРОЗЧИННІ ПОЛІМЕРИ У ЯКОСТІ ПАР-ПОЛІМЕРІВ ДЛЯ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ ...289
80. **Городня М.О., Янченко В.О.**
АМІДИ 2-АРИЛХІНОЛІН-4-КАРБОНОВОЇ КИСЛОТИ ТА ЇХ ЙМОВІРНА БІОЛОГІЧНА АКТИВНІСТЬ 292
81. **Демченко А.М., Суховєєв В.В., Потебня Г.П.**
СТРАТЕГІЯ СТВОРЕННЯ НОВИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ НА ОСНОВІ НІТРОГЕНОВМІСНИХ ГЕТЕРОЦИКЛІВ....294
82. **Євдокименко В.О., Ткаченко Т.В., Каменських Д.С., Аксиленко М.Д., Кашковський В.І.**
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ТА АНТРОПОГЕННІ ВІДХОДИ ЦІННЕ ВІДНОВЛЮВАНЕ СИРОВИННЕ ДЖЕРЕЛО....297
83. **Калінін І.В.**
ВПЛИВ КСЕНОБІОТИКІВ НА АКТИВНІСТЬ ГЛУТАТІОНЗАЛЕЖНИХ ФЕРМЕНТІВ КРОВІ ЩУРІВ....300
84. **Ковтун О.М., Балим Т.І.**
БУДОВА І ВЛАСТИВОСТІ В-ЦИКЛОДЕКСТРИНІВ....303
85. **Н.В.Салітра**
ЕФЕКТИВНА КОНЦЕНТРАЦІЯ ПАРАБЕНВМІСНОГО КОНСЕРВАНТУ SHAROMIX DMP ЩОДО ГРАМНЕГАТИВНИХ БАКТЕРІЙ....306

86. **Смольський О.С., Даценко І.С.**
АНТИОКСИДАНТНІ ВЛАСТИВОСТІ ПОХІДНИХ 4А,5,6,7,8,8В-ГЕКСАГІДРО-1-(ФЕНОКСИМЕТИЛ)-N,4-ДІАРИЛ-2,2А,8А-ТРИАЗА[CD]АЗУЛЕН-3-КАРБОТИОАМІДІВ В УМОВАХ ШТУЧНОГО ОКСИДАТИВНОГО СТРЕСУ 309
87. **Скропишева Е.В., Гнидец, В.П., Кулинин М.Л., Ищенко Д.Р.**
СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ СОДЕРЖАНИЯ АСКОРБИНОВОЙ КИСЛОТЫ В АПЕЛЬСИНОВЫХ СОКАХ 315
88. **Kuleshova L.V., Semenikhin A.V., Sukhovieiev V.V., Moskalenko O.V., Kuchmenko O.B., Gürbüz M.F.**
REGULATION OF ATP-HYDROLASE ACTIVITY OF ATP-SYNTASE IN THYLAKOIDS BY EXOGENIC FACTORS 318
89. **Novodvorskyi Y.N., Tychenko O.O., Sukhoveev V.V., Komarov I.V.**
SYNTHESIS AND PROPERTIES OF DERIVATIVE 4-AMINO-6-*TREAT*-BUTYL-3-METHYLTHIO-1,2,4-TRIAZIN-5 (4H) -ON IN REACTIONS WITH SECONDARY AMINES 324

Екологічні науки 325

90. **Беляева Л.А., Бардукова Н.А.**
ОЦЕНКА КАЧЕСТВА ПРИРОДНЫХ ВОД РЕКИ ДНЕПР БРАГИНСКОГО РАЙОНА БЕЛАРУСИ 326
91. **Беляева Л.А., Рудковская Е.А.**
НЕСТАНДАРТНЫЕ ФОРМЫ ПРОВЕДЕНИЯ УРОКОВ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОЦЕССА ОБУЧЕНИЯ НА УРОКАХ ХИМИИ 328
92. **Бєдункова О.О., Статник І.І., Гулакова К.О.**
ОЦІНКА САМООЧИСНОЇ ЗДАТНОСТІ РІЧКИ УСТЯ ЗА ДАНИМИ ГІДРОХІМІЧНОГО АНАЛІЗУ 331
93. **Василюк О.В.**
ПРОЕКТОВАНА ТЕРИТОРІЯ СМАРАГДОВОЇ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ «ПРИІРПІННЯ ТА ЧЕРНЕЧИЙ ЛІС» 334
94. **Волкова С.А., Пилипчук Л.Л.**
ПРАКТИЧНІ КРОКИ ПО ЗАХИСТУ Р.ДНІПРО ТА ЗДОРОВ'Я УКРАЇНЦІВ 339
95. **Волошин О.Г., Волошина Н.О., Чащина А.С.**
ДОСВІД ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ДЛЯ ЕКОЛОГІВ У БАНКІВСЬКІЙ УСТАНОВІ 342
96. **Зайцева М.С., Дядін Д.В.**
ОЦІНКА ПОРУШЕНОСТІ РЕЖИМУ ПРИБЕРЕЖНОЇ ЗАХИСНОЇ СМУГИ РІЧКИ ЛОПАНЬ (М. ХАРКІВ) 344

97. **Косинський В.П., Струтинський О.В., Нікітюк Л.М.**
ВМІСТ ^{137}CS ТА ^{90}SR У ДЕРЕВИНІ ПАЛИВНІЙ У ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА ДАНИМИ 2017 РОКУ 348
98. **Коцержинська І.М., Налчаджі А.А., Рогова Н.М., Бєдункова О.О., Рак О.О.**
ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ВОДОЙМИ ЗА ДОПОМОГОЮ РІЗНИХ МЕТОДІВ БІОІНДИКАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ РІЧКИ ДЕСЕНКА, НПП ДЕСНЯНСЬКО-СТАРОГУТСЬКИЙ) 350
99. **Кравченко С.В., Москаленко О.В., Суховєєв В.В., Андрієвська В.В.**
ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПОЛІТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН В КОНТЕКСТІ STEM-НАВЧАННЯ 354
100. **Круть М.В.**
ІННОВАЦІЇ З ПРОГНОЗУВАННЯ ЕНТОМОЛОГІЧНОГО СТАНУ АГРОЦЕНОЗІВ 357
101. **Кузнєцов С.І.**
ОЧИЩЕННЯ ВЕНТИЛЯЦІЙНИХ ВИКИДІВ ВІД ШКІДЛИВИХ ДОМІШОК 361
102. **Малєєв В.О., Безпальченко В.М., Шилова О.Р.**
ЯКІСТЬ ПИТНОЇ ВОДИ М. ХЕРСОН 364
103. **Малєєв В.О., Безпальченко В.М., Семенченко О.О.**
АНАЛІЗ СПОЖИВАННЯ ХАРЧОВИХ ДОБАВОК СТУДЕНТАМИ ХНТУ 367
104. **Малєєв В.О., Безпальченко В.М., Князєва Я.В.**
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КОСМЕТИЧНИХ ДОБАВОК 371
105. **Малєєв В.О., Камінчук В.Б.**
ЗАГРОЗИ ГЕННОМОДИФІКОВАНИХ ОРГАНІЗМІВ 374
106. **Меленті В.О., Кривицька І.А., Леженіна І.П.**
ВПЛИВ АТМОСФЕРНОГО ЗАБРУДНЕННЯ НА ЖИТТЄЗДАТНІСТЬ МАЛОЇ ЯЛИНОВОЇ НЕСПРАВЖНЬОЇ ЩИТІВКИ(*PHYSOKERMES HEMICRYPHUS*DALMAN, 1826) В ХАРКОВІ ТА ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ 377
107. **Порохняч І.В.**
ЩОДО ПРОБЛЕМИ ПОШИРЕННЯ ВЕРХІВКОВОГО КОРОЇДА В ЛІСАХ СХІДНОГО ПОЛІССЯ 381
108. **Савенець М.В., Надточій Л.М.**
ОЦІНКА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ПРОСТОРОВО-ЧАСОВОГО РОЗПОДІЛУ ЗАБРУДНЮЮЧИХ РЕЧОВИН МІСЬКОЇ АТМОСФЕРИ 383
109. **Телюра Н.О., Решетченко А.І., Борсук А.І.**
ДОСЛІДЖЕННЯ СЕЗОННИХ КОЛИВАНЬ АВТОТРАНСПОРТНОГО ШУМУ НА ПРИКЛАДІ МІСТА ХАРКІВ 386

110. **Улюра Є.М.**
ВІДВАЛИ ГІРНИЧОВИДОБУВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ДОНБАСУ ЯК ОСЕРЕДКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО БІОРІЗНОМАНІТТЯ 390
111. **Onanko Y.A., Charny D.V., Onanko A.P., Kulish M.P., Dmitrenko O.P.**
ADSORPTION PROPERTIES OF EXPANDED POLYSTYRENE FILTER .. 394

Методика навчання природничих дисциплін 398

112. **Біжнюк Н.В., Лукашова Н.І.**
ПРОБЛЕМА УРОКУ В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ХІМІЇ 399
113. **Білоусова Н.В.**
ВИКОРИСТАННЯ АСОЦІАЦІЙ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ 403
114. **Бондаренко Л.І., Лазебна О.М.**
ЕКОЛОГІЧНА ЕКСКУРСІЯ ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА 405
115. **Гаврюшенко Г.В., Трифонова О.В.**
МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ РОЗДІЛУ «НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ТА СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО» У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ГЕОГРАФІЇ «УКРАЇНА І СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО» 407
116. **Гандзюра Л.О.**
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧИХ ФАКУЛЬТЕТІВ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ З ВИКОРИСТАННЯМ ІТ ТЕХНОЛОГІЙ 411
117. **Жуковський О.В., Зборовська О.В.**
ДЕНДРОЕКОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ, ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМКІВ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК 415
118. **Карпій К.С., Лукашова Н.І.**
ПРОБЛЕМНІСТЬ У НАВЧАННІ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЗНАНЬ УЧНІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЇ НА ПРОФІЛЬНОМУ РІВНІ 417
119. **Коваленко С.О., Гавій В.М.**
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ В ПРОФІЛЬНИХ КЛАСАХ 422
120. **Криловець М.Г.**
КОНТРОЛЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ УЧНІВ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ 426
121. **Речицький О.Н., Решнова С.Ф.**
РОЗРОБКИ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА «ХІМІЯ ВИСОКОМОЛЕКУЛЯРНИХ СПОЛУК» 428

122. **Янченко О.В., Циганков С.А., Янченко В.О., Швидко О.В.**
ПРОГРАМА "ЯКІСНИЙ АНАЛІЗ " ДЛЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПІДТРИМКИ КУРСУ "АНАЛІТИЧНА ХІМІЯ" 431

Круглий стіл "Сучасні перспективи інтродукції та реінтродукції рослин у ботанічних садах півночі України" (до 90-річчя навчально-дослідної агробіостанції НДУ імені Миколи Гоголя) 433

123. **Андрійко М.О.**
КОМПОЗИЦІЙНІ ЗМІНИ У СТРУКТУРІ ДЕРЕВНИХ УГРУПОВАНЬ ДЕРЖАВНОГО ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ «ТРОСТЯНЕЦЬ» НАН УКРАЇНИ 434

124. **Гапон С.В., Сірик Я.О.**
БОТАНІЧНИЙ САД ПОЛТАВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА – НАВЧАЛЬНА ЛАБОРАТОРІЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОЛЬОВИХ ПРАКТИК З БІОЛОГІЇ 436

125. **Ільєнко О.О.**
ДЕНДРОЛОГІЧНА КОЛЕКЦІЯ ДЕНДРОПАРКУ «ТРОСТЯНЕЦЬ»: РЕАЛІЇ ТА ПРОБЛЕМИ 440

126. **Маринич І. С.**
ІНТРОДУКЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ MAACKIA AMURENSIS RUPR. ET MAXIM. В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНОГО БОТАНІЧНОГО САДУ ІМ. М. М. ГРИШКА 442

127. **Маринич І. С.**
СТАН КОЛЕКЦІЇ РОДИНИ *JUGLANDACEAE A. RICH EX KUNTH.* В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНОГО БОТАНІЧНОГО САДУ ІМ. М.М. ГРИШКА 445

128. **Маринич І.С., Гончаренко Б.В.**
ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ШТУЧНО СТВОРЕНИХ КОЛЕКЦІЙ ДЕРЕВНИХ РОСЛИН НА ПРИКЛАДІ ЕКСПОЗИЦІЙНО-КОЛЕКЦІЙНИХ ДІЛЯНОК НБС ІМ. М. М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ "БУКОВА ДІБРОВА" ТА "САД ФОРЗИЦІЙ (ЗОЛОТА ДОЛИНА)" 448

129. **Пасічник С.В., Басак Є.А.**
ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН АГРОБІОСТАНЦІЇ НІЖИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. МИКОЛИ ГОГОЛЯ 451

130. **Приплавко С.О., Коваленко С.О.**
АГРОБІОСТАНЦІЇ НІЖИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИКОЛИ ГОГОЛЯ – 90 РОКІВ 457

131. **Симоненко Н.В., Карпенко Ю.О.**
МЕЗИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК ЯК ОСЕРЕДОК ЗБЕРЕЖЕННЯ РАРИТЕТНОГО ФІТОРІЗНОМАНІТТЯ ТА ЦЕНОТИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ ПІВНІЧНОГО СХОДУ УКРАЇНИ.....464

Круглий стіл "Сучасні практики вирішення проблем довкілля на місцевому рівні" 468

132. **Клименко А.В., Клюєнко О.В., Вергун Г.М.**
ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ БОТАНІЧНИХ САДІВ, ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ДОВКІЛЛЯ.....469

133. **Меліхова Т.Л.**
ПОЛІТИКА РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ В РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ М. РІВНОГО) 473

Гаврюшенко Г.В., Трифонова О.В.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ РОЗДІЛУ «НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА ТА СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО» У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ГЕОГРАФІЇ «УКРАЇНА І СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка,
м. Старобільськ, Україна,
E-mail:super_superanna@ukr.net

У 9 класі на уроках географії викладається курс «*Україна і світове господарство*». У 2018-2019 н. р. вивчення цього курсу здійснюється за новою програмою, мета якої – ознайомити учнів з основними тенденціями розвитку національного та світового господарства й визначення місця України в сучасному світі.

В педагогічній практиці накопичено значну кількість методів та прийомів, які покликані активізувати роботу учнів на уроці та, як наслідок, сформувати в них економічну компетентність. *Економічна компетентність* являє собою процес не лише оволодіння економічною інформацією, але й формування вмінь і навичок оцінки, узагальнення та використання цієї інформації у реальному житті для розв'язання практичних завдань та життєво важливих ситуацій.

У першому розділі цього курсу – «Національна економіка та світове господарство» – учні дізнаються як про закони функціонування господарства окремої країни, так і про світове господарство в цілому.

Як відомо, активніше висловлювати власні думки, спілкуватися в різних комунікативних ситуаціях, вести діалог з актуальних проблем соціально-економічної географії учнів спонукає *технологія проблемного навчання*. Отже, починаючи вивчати національну економіку, радимо задати учням проблемне питання: «Чому невиробничу сферу долучають до національної економіки, адже вона нічого не виробляє?».

Для розуміння сутності понять «ВВП», «ВНП» можна використати *прийом «Мозковий штурм»*, задавши учням наступне питання: «Частина населення певної країни може працювати за її межами, наприклад, заробітчани-українці в Португалії, Італії та ін. Водночас у країні працюють іноземні підприємства, наприклад, іноземні банки, підприємства, що належать приватним закордонним власникам. Чи впливають ці факти на

загальне багатство країни? Яким чином? Спробуйте оцінити – це добре чи погано».

Оскільки економічні поняття та категорії часто виступають складними для 9-класників, вважаємо за необхідне застосовувати *підхід – «Просто про складне»,* тобто пояснювати матеріал, наводячи конкретні, зрозумілі для учнів приклади. Так, вчитель зазначає, що ВНП – це сумарна вартість товарів та послуг, вироблених за рік національними суб'єктами, незалежно – в межах країни чи поза нею. Натомість ВВП – це сукупний дохід, вироблений на території країни, в т.ч. і тих підприємств, що належать іноземним власникам. З метою кращого розуміння сутності поняття «ВВП» доцільно, застосувавши підхід «Просто про складне» пригадати, що найбільше металургійне підприємство України – металургійна компанія «АрселорМіттал Кривий Ріг» частково належить індійському бізнесменові Лакшмі Міттталу. Отже, ВВП країни формують і ті підприємства, що належать іноземним власникам.

При вивченні географії у 9 класі в учнів має також формуватися й *цифрова компетентність.* Це відбувається за рахунок використання учнями посилань на сайти офіційних міжнародних та регіональних організацій. Використання цифрових технологій допоможе старшокласникам не тільки використовувати «готові дані», а й оцінювати, створювати й фільтрувати цифровий контент, порівнювати дані з різних сайтів мережі Інтернет. Як приклад, можна використати *прийом «Хвилинка інтернету»,* давши учням наступне завдання: «На сайті ЦРУ https://www. cia. gov/ оберіть закладку Library/ The World Factbook/References/guide to country comparisons. Далі оберіть категорію Economy. Визначте країни-лідери та країни-аутсайдери за показником ВВП за паритетом купівельної спроможності (GDP (Purchasing power parity)); з'ясуйте місце України в рейтингу. За цим рейтингом Китай та Індія опинилися попереду Німеччини. Чи справді якість життя в цих країнах краща? Який фактор потрібно врахувати? Перегляньте рейтинг ВВП з розрахунку на одну особу (GDP – per capita (PPP)). Як змінилася ситуація? На якому місці Україна?».

Прийом «Хвилинка інтернету» можна використати й при закріпленні поняття «ІЛР», запропонувавши учням на сайті Програми розвитку ООН (http://hdr.undp.org/) перейти на закладку Publications/Global reports та

переглянути у «Доповіді про людський розвиток 2016 року» дані про показник ІЛР. За наведеними даними визначити країни-лідери та місце України. До речі, у доповіді можна також побачити тенденцію зміни індексів та інші показники розвитку населення.

У якості рефлексії на цьому уроці можна застосувати *прийом «Географічний кінозал»*. Вчитель повідомляє про те, що щороку дослідницький центр «Інститут Землі» при Колумбійському університеті під егідою ООН проводить дослідження про рівень «щастя населення» в окремих країнах світу. Ці показники не збігаються з ІЛР. Окрім економічних показників, ураховують дані опитувань про почуття безпеки громадянами, упевненості в завтрашньому дні, щедрість, великодушність, загальне почуття щастя. Далі учням пропонується подивіться відео про рівень щастя в Україні на каналі Ютуб за посиланням https://youtu.be/3_zvyUj3wxM та розглянути карту, назвавши найбільш «щасливі» та найбільш «нещасливі» країни, що позначені на ній. Крім того, з метою набуття практичних навичок можна запитати в учнів, чи замислювалися вони про якість життя своєї родини? Які заходи треба запровадити для її покращення?

Навички підприємницької діяльності та дбайливого господаря своєї країни продовжують формуватися в учнів при вивченні наступної теми – *«Чинники розміщення виробництва»*. На цьому уроці учні мають навчитися «розміщувати виробництво». З метою реалізації краєзнавчого принципу навчання та закріплення знань щодо чинників розміщення виробництва варто запропонувати учням таке завдання: «Уявіть, що вам потрібно обрати місце для невеликої пекарні з виробництва хлібобулочних виробів. Які чинники ви візьмете до уваги? Укажіть конкретне місце у вашому населеному пункті та обґрунтуйте економічну ефективність свого рішення».

Вивчаючи тему *«Форми суспільної організації виробництва. Форми просторової організації національної економіки»*, учні мають дійти висновку, що продумані форми суспільної організації виробництва сприяють економному та комплексному використанню матеріальних ресурсів, зниженню затрат праці. Для наочного розуміння концентрації виробництва і населення можна порадити учням переглянути в інтернеті космічні знімки окремих регіонів світу у вечірній час (коли ввімкнене

штучне освітлення). З метою практичного закріплення знань з цієї теми доцільно запропонувати учням поміркувати, у чому полягає економічна доцільність кооперування. Для цього учні мають пояснити на прикладі уявного заводу легкових автомобілів, які переваги й недоліки мало б на ньому виробництво автомобіля, яке було б повністю організовано в межах лише одного підприємства, тобто без залучення кооперативних поставок.

Отже, за існуючої структури шкільної освіти саме на уроках географії розпочинається початковий етап формування економічних компетентностей учнів. Економічні знання завдяки їх фундаментальності не ускладнюють, а навпаки спрощують для учнів процес опанування системою географічних знань. Економічний підхід, що формується внаслідок синтезу економічних і географічних знань, може (та повинен) застосовуватися учнями до пояснення організації географічного простору. Разом з тим формування економічних компетентностей на уроках географії обумовлює необхідність розроблення та використання активних методів навчання, а також педагогічних технологій, які розвивають передусім пізнавальну, комунікативну і особистісну активність учнів.

Література:

1. Павлюк Н.І. Усі уроки географії. 9 клас. Україна і світове господарство: навч.-метод. посіб. [Текст] / Н.І. Павлюк. – Х.: ВГ «Основа», 2017. – 304 [1] с.: іл., табл. – (Серія «Усі уроки»).
2. Кобернік С.Г. Географія : підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. Закладів / С.Г. Кобернік, Р.Р. Коваленко. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2017. – 288 с. : іл.

III Міжнародна науково-практична конференція

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРИРОДНИЧИХ НАУК: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА, ОСВІТНІ НОВАЦІЇ

(до 85-річчя природничо-географічного факультету)

Праці науково-практичної конференції

Технічний редактор – І. П. Борис

Тираж друкується в авторському редагуванні

Підписано до друку 10.10.2018 р. Формат 60x84/16 Папір офсетний
Гарнітура Times Обл-вид. арк. 30,24 Тираж 150 прим.
Замовлення № 165 Ум. друк. арк. 27,60

ВИДАВНИЦТВО НДУ ім. М.В. ГОГОЛЯ

Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя.
м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3[а]
(04631) 7–19–72
E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
vidavn@ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.